

BETÆNKNING

Afgivet af Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg

vedrørende

Forslag til landstingsforordning om folkeskolen

Afgivet til 2. behandling

Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg har under behandlingen bestået af:

Landstingsmedlem Naimangitsoq Petersen, Atassut, formand
Landstingsmedlem Ruth Heilmann, Siumut, næstformand (formand, EM01)
Landstingsmedlem Lars Karl Jensen, Siumut
Landstingsmedlem Olga Poulsen, Inuit Ataqatigiit (Paninnguaq Olsen, suppleant, EM01)
Landstingsmedlem Mogens Kleist, Kandidatforbundet

Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg har efter 1. behandlingen under EM2001 gennemgået Forslag til landstingsforordning om folkeskolen og har følgende bemærkninger:

Udvalget har i forbindelse med udvalgsbehandlingen af forslaget haft adskillige møder såvel under EM01 som løbende gennem året. Udvalget har endvidere inviteret IMAK og KANUKOKA til møder under EM01 samt i foråret 2002, og Landsstyremedlemmet har været til samråd vedrørende "Den gode skole" tre gange: Under EM01 samt i foråret 2002.

Derudover har udvalget deltaget i to seminarer, afholdt i Kangerlussuaq under udarbejdelsen af forordningsforslaget til "Den gode skole" i foråret 2001.

Udvalget ønsker at fremføre kommentarer til nedenstående punkter:

- 1 Lovteknisk funktion
- 2 Udvalgets generelle holdning

- 3 Informationsforløb
- 4 Udvalgets bemærkninger
 - 4.1 Vidtgående specialundervisning
 - 4.2 Kollegiepladser
 - 4.3 Anlæg og renovering
 - 4.4 Timetal
 - 4.5 Udsættelse af ikrafttrædelsestidspunktet
 - 4.6 Tilskud til de ældste elever
- 5 Udvalgets indstilling

Afsnit 1.0 Lovteknisk funktion

Landsstingets Lovtekniske funktion har gennemgået forordningsforslaget og er fremkommet med en række bemærkninger. Udvalget har modtaget KIIP's besvarelse af disse bemærkninger og erfarer, at direktoratet i videst muligt omfang har implementeret de anviste ændringer.

Det skal dog bemærkes, at udvalget finder det uhensigtsmæssigt, at elevrepræsentanterne ikke ydes vederlag. Udvalget finder det hensigtsmæssigt, at man vælger at yde forældrerepræsentanter i skolebestyrelsen vederlag. Som det er anført i de lovtekniske bemærkninger, bør det i bemærkningerne til forslaget: "*godtgøres at denne forskelsstilling har baggrund i rimelige og objektive kriterier eller forskelsstillingen må opgives*".

Et enigt udvalg anmoder Landsstyret om, at fremsætte et ændringsforslag, således at elevrepræsentanterne ligestilles med forældrerepræsentanterne og ydes et vederlag for arbejdet.

Udvalget betragter det som vigtigt, at skolebestyrelsesarbejdet gøres attraktivt. En god folkeskole, hvor man trives, skabes gennem et tæt samarbejde mellem forældre, elever og lærere.

Afsnit 2.0 Udvalgets generelle holdning

Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg ser positivt på nærværende forslag til Landstingsforordning vedrørende folkeskolen. Forslaget giver glædelige forventninger om et uddannelsesmæssigt løft for eleverne i folkeskolen, som vil medføre en dynamisk effekt i det omkringliggende samfund. Et uddannelsesløft i form af at elevernes grundlæggende færdigheder forbedres og en efterfølgende dynamisk effekt i form af et mere selvforsynende arbejdsmarked.

Nogle af de væsentligste opgaver for folkeskolen er at udvikle elevernes åndelige og fysiske kundskaber og færdigheder. Folkeskolen skal fremme elevernes forståelse for samfundets udvikling i en omskiftelige verden og indføre dem i en demokratisk tankegang.

Med udformningen af "Forslag til landstingsforordning om folkeskolen" har man netop lagt vægt på, at folkeskolen skal løse disse opgaver. En af måderne man ønsker at fremme det på, er ved at udforme klasseværelserne således, at uanset i hvilket fag og på hvilket klassetrin der undervises, fokuseres der i højere grad på eleverne. Barnet er i centrum.

Der har de senere år været rettet kritik mod den nuværende folkeskole bl.a. på grund af et dårligt undervisningsniveau. Eleverne opnår ikke et tilfredsstillende niveau i folkeskolen, hvilket bevirker, at flere uddannelsessøgende efterfølgende har problemer med at gennemføre en videregående uddannelse.

Der er i forslaget lagt op til en mere sammenhængende skole med inddeling af eleverne i et yngstetrin, et mellemtrin og et ældstetrin og dermed undervisning på tværs af klasserne. Dette vil medføre, at der i højere grad end i dag bliver mulighed for at tilpasse undervisningen til den enkelte elevs behov.

Det er udvalgets opfattelse, at man med forslaget til Landstingsforordning om Folkeskolen har imødekommet den tidligere fremsatte kritik og fremkommer med et virkelig godt og konstruktivt løsningsforslag.

Afsnit 3.0 Informationsforløb

Udvalget er allerede under udarbejdelsen af forslaget i vid udstrækning blevet inddraget og informeret gennem afholdelse af seminarer og samråd med Landsstyremedlemmet for Kultur- og Uddannelsesudvalget.

Udvalget finder denne åbenhed og dette samarbejde meget positivt og håber, at denne fremgangsmåde må blive et eksempel for, hvordan samarbejdet med Landsstyremedlemmet kan forme sig i fremtiden.

Afsnit 4.0 Udvalgets bemærkninger

Udvalget har - blandt andet på baggrund af de afgivne høringssvar og tilkendegivelser under forslagens 1. behandling - drøftet en række problemstillinger herunder navnlig:

- Vidtgående specialundervisning
- Kollegiepladser
- Anlæg og renovering
- Timetal
- Udsættelse af ikrafttrædelsestidspunktet
- Tilskud til de ældste elever

Det skal tilføjes, at udvalget, specielt i sin behandling af punkterne vedrørende vidtgående specialundervisning og timetal, har tillagt kommunernes og KANUKOKAs holdninger en betydelig vægt.

Afsnit 4.1 Vidtgående specialundervisning

I de generelle bemærkninger til "Forordningsforslaget til Folkeskolen" anføres de at: "*hele specialundervisningsområdet både organisatorisk og finansielt lægges ind under kommunerne*". Man ønsker i følge Landsstyremedlemmet denne ordning, fordi det anses for mest hensigtsmæssigt, at der er sammenhæng mellem ansvar, kompetence og økonomi. I dag indstiller kommunen eleverne til vidtgående specialundervisning, mens Hjemmestyret bærer det økonomiske ansvar.

Udvalget er enig med Landsstyremedlemmet i, at kommunerne har et bedre kendskab til de enkelte elevers behov. Endvidere er der mulighed for en hurtigere og nemmere sagsbehandling, såfremt kommunerne er den eneste instans, der skal afgøre, om en elev skal have vidtgående specialundervisning. I henhold til forslaget skal Pædagogisk Psykologisk Rådgivning i fremtiden kun have en rådgivende funktion over for kommunerne.

Udvalget betragter det dog ikke som hensigtsmæssigt, at der ændres på en velfungerende ordning på et så vigtigt område som vidtgående specialundervisning. Vidtgående specialundervisning har tidligere været placeret under kommunerne, men denne ordning blev ændret, hvorefter man valgte at flytte kompetencen til Hjemmestyret. Den nuværende ordning fungerer og sikrer en ensartet støtte til eleverne uanset bopælskommune, netop fordi den centralt styrede Pædagogisk Psykologiske Rådgivning er beslutningsorganet. Udvalget finder derfor ikke nogen grund til at anbefale en ændring af dette.

Med hensyn til finansieringen skal det påpeges, at der er stor variation i behovet for specialundervisning fra kommune til kommune. Det er ikke altid muligt at henvise handicappede til en institution, og derfor er det en opgave, som folkeskolen må påtage sig. Der kan være kommuner, der ikke har de økonomiske og faglige ressourcer til at tilbyde den nødvendige hjælp, herunder den psykologiske bistand til de vidtgående specialundervisningselever. I forordningsforslaget er der lagt op til, at der skal ske kommunale udligningsordninger af bloktilskudsfordelingen. Udvalget finder det langt mere hensigtsmæssigt, at "pengene følger eleven", som det hidtil har været tilfældet. Udvalget anser det for værende af stor vigtighed, at ingen kommune påføres ekstraudgifter grundet fra/tilflytning af elever til vidtgående specialundervisning.

Et enig udvalg anmoder Landsstyret om at fremsætte et ændringsforslag, således at den nuværende ordning vedrørende vidtgående specialundervisning bibeholdes.

Afsnit 4.2 Kollegiepladser

KANUKOKA har under det sidste møde med udvalget anført, at man med implementeringen af "Den gode skole" forventer et øget kollegiebehov. Dette vil være nødvendigt, eftersom den nye tre-delte struktur bevirker, at bygdeleverne på det

tre-årige ældstetrin, sandsynligvis skal ind til byen for at få det undervisningsmæssige største udbytte af ordningen.

Landsstyremedlemmet påstår dog, at der ikke for øjeblikket er behov for yderligere nybyggeri, eftersom der i den nye struktur udgår et klassetrin. Endvidere er der på landsplan overskud af kollegiepladser til folkeskoleelever.

KANUKOKA tilbageviser ovenstående påstand, med at kollegieværelserne er blevet forbedrede, således at de lever op til den nuværende standard, hvorfor der nu er færre af dem, end det angives fra Hjemmestyrets side.

Udvalget finder det vigtigt, at der afsættes de nødvendige midler til at skabe de bedst mulige rammer for igangsættelsen af "Den gode skole". Derfor finder udvalget det ligeledes vigtigt, at der forefindes det nødvendige antal kollegiepladser.

Et enigt udvalg skal påpege vigtigheden over for såvel Landsstyret som KANUKOKA af, at man nøje får undersøgt status på kollegieboligområdet. Desuden pågår der et løbende arbejde med at holde sig ajour med kollegieboligsituationen, således at kapaciteten i de enkelte kommuner tilpasses de aktuelle behov og krav.

Afsnit 4.3 Anlæg og reovering

Anlægs- og reoveringsforpligtelsen for skole- og kollegiebygninger ligger i dag hos Hjemmestyret, men det er hensigten både i nugældende folkeskoleforordning og i forslaget til ny folkeskoleforordning, at forpligtelsen skal overgå til kommunerne. Anlægs- og reoveringsforpligtelsen er et økonomisk tungt område, der især for mindre kommuner vil være problematisk at overtage. Problemet kompliceres yderligere af, at bygningsstandard og lokalemangelen er meget forskellig fra kommune til kommune.

Udvalget mener, at kommunerne skal have ens økonomiske vilkår i forhold til befolkningens størrelse, således at der tilbydes den samme standard i såvel undervisning som lokaler, uanset hvor i landet man befinder sig. Udvalget opfordrer derfor Landsstyret til gennem forhandling med KANUKOKA at opnå fælles forståelse i ovennævnte.

Hvis "Den gode skole" skal blive en succes, finder udvalget det vigtigt, at landets skoler bliver udvidede og reoverede i henhold til hensigten i "Den gode skole" og behovet i de enkelte byer og bygder.

Udvalget har gentagne gange efterlyst en plan over, hvordan Landsstyret har tænkt sig at realisere skolernes anlægs- og reoveringsplaner.

Udvalget er af den opfattelse, at skolernes fysiske standard og miljø er af afgørende betydning for elevernes motivation for indlæring.

Et enigt udvalg opfordrer Landsstyremedlemmet til at komme med en anlægs- og renoveringsplan for skolerne, så skolernes fysiske ramme bliver i overensstemmelse med hensigten i "Den gode skole".

Afsnit 4.4 Timetal

Udvalget har erfaret, at mindstetimetallet i det nuværende forordningsforslag er reduceret med tredive klokketimer om året per klassetrin i forhold til det forordningsforslag, der var lagt ud til høring. I det oprindelige forslag var det ellers hensigten, at det nugældende timetal, der er fordelt på elleve/tolv år, skulle fordeles på ti år. Så ville eleverne ikke miste nogen timer trods implementeringen af den nye forordning med en reduktion af skoleår.

Det tilkendegives i bemærkningerne til det nuværende forordningsforslag, at denne reduktion af timetal er sket med henblik på nedbringelse af merudgifter i forbindelse med implementeringen af forordningen.

I bemærkningerne til forslaget er det endvidere anført, at: "*som hidtil vil kommunerne kunne tilbyde flere timer*". Udvalget finder det ikke hensigtsmæssigt, hvis mindstetimetallet fastsættes så lavt, at det forventes, at kommunerne skal øge dette. Det forudsættes af udvalget, at der er fastsat et forsvarligt mindstetimetal, som uden problemer kunne være det, der blev udbudt.

Et enigt udvalg er af den opfattelse, at man som udgangspunkt bør tilføre projektet de midler, som kræves for, at det kan blive så succesfuldt som overhovedet muligt.

Endvidere har Landsstyret anført at med den trin-undervisning og med den lærerdækning, der er hensigten i "Den gode skole", reduceres antallet af vikar- og fritimer væsentligt.

Så selvom mindstetimetallet nedskæres, er det udvalgets forhåbning, at det faktiske gennemførte timetal bliver det samme som i dag.

Det er anført i bemærkningerne til forslaget, at der i overgangsperioden skal reduceres med yderligere en ugentlig 45 minutters lektion på 1.-7. klassetrin. Dette kan udvalget imidlertid ikke tilslutte sig. Der er her tale om elever, der har startet skolegangen under den nuværende forordning. De skal afslutte skolegangen et år tidligere end forventet, da de startede. Endvidere skal der tages højde for, at lærerne skal omstille sig til en ny organisering af undervisningen.

Et enigt udvalg anmoder Landsstyret om at fremsætte et ændringsforslag, således at der ikke beskæres yderligere i elevernes mindstetimetal i overgangsperioden.

Afsnit 4.5 Udsættelse af ikrafttrædelsestidspunktet

Landsstyret er fremkommet med et ændringsforslag, der medfører en udsættelse af ikrafttrædelsestidspunktet for forordningsforslaget fra august 2002 til august 2003.

Udvalget har med tilfredshed noteret sig, at ikrafttrædelsestidspunktet for forordningsforslaget er blevet udskudt med et år til august 2003. Det er af afgørende betydning for forordningens succes, at den fra starten får den bredest tænkelige opbakning fra såvel politikere som ledere, lærere, elever og forældre, og at ikrafttrædelsen først sker, når de væsentligste forudsætninger herfor er opfyldt.

Endvidere er det positivt for udvalget, at der indsættes en bestemmelse i ændringsforslaget, der gør det muligt for de skoler, der er parate, at søge om tilladelse til at afvige fra den gældende forordnings bestemmelser og igangsætte undervisningen efter den forventede nye forordning.

Et enigt udvalg støtter udsættelsen af ikrafttrædelsestidspunktet til august 2003. Endvidere støtter et enigt udvalg, at de skoler, der er rede, igangsætter undervisningen efter den forventede nye forordning fra august 2002.

Afsnit 4.6 Tilskud til de ældste elever

Landsstyret er fremkommet med et ændringsforslag, der medfører, at tilskuddet til de ældste elever bibeholdes.

Et enigt udvalg støtter det af Landsstyret fremsatte ændringsforslag vedrørende tilskud til de ældste elever.

Afsnit 5.0 Udvalgets indstilling

Et enigt udvalg indstiller på denne baggrund forslaget til Landstingets vedtagelse i den form forslaget har, når Landsstyret har fremsat ændringsforslag i overensstemmelse med udvalgets ovenstående anbefalinger

Med disse bemærkninger skal Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg overgive "Forslag til landstingsforordning om folkeskolen" til 3. behandling.

Naimangitsoq Petersen,
Formand

Ruth Heilmann

Lars Karl Jensen

Olga Poulsen

Mogens Kleist